

ΕΚΘΕΣΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ

13 ^η Συνάντηση Εθνικών Αγροτικών Δικτύων	
Εργαστήριο για την Ηλικιακή Ανανέωση στις αγροτικές περιοχές	
Ημερομηνία	21 & 22 Φεβρουαρίου 2019
Τόπος	Athlone – Ιρλανδία
Διοργανωτές	Ευρωπαϊκό Δίκτυο Αγροτικής Ανάπτυξης σε συνεργασία με το Εθνικό Αγροτικό Δίκτυο Ιρλανδίας
Ιστοσελίδες (παρουσιάσεις):	https://enrd.ec.europa.eu/news-events/events/13th-nrns-meeting_en https://enrd.ec.europa.eu/news-events/events/enrd-workshop-generational-renewal_en

Η 13^η Συνάντηση των Εθνικών Αγροτικών Δικτύων (13^ο NRN Meeting) του Ευρωπαϊκού Δικτύου Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΔΑΑ/ENRD) πραγματοποιήθηκε στις 21 Φεβρουαρίου 2019 με την υποστήριξη της Μονάδας Υποστήριξης του Εθνικού Αγροτικού Δικτύου της Ιρλανδίας, στο Athlone, αγροτική κωμόπολη στο κέντρο της Ιρλανδίας, στην οποία συμμετείχαν η Μαρία – Χριστίνα Μακρανδρέου και η Γαβριέλα Μιχαήλ από την ΕΥΔ ΠΑΑ. Την επόμενη μέρα, στις 22 Φεβρουαρίου 2019, πραγματοποιήθηκε **Εργαστήριο του ENRD με θέμα την Ηλικιακή Ανανέωση** στην ύπαιθρο στο οποίο συμμετείχε και η Κλεοπάτρα Πανοπούλου από την ΕΥΕ ΠΑΑ.

13rd NRN Meeting – 21 Φεβρουαρίου 2019

Την πρώτη ημέρα του NRN Meeting συμμετείχαν 69 εκπρόσωποι των Μονάδων Υποστήριξης των Εθνικών Αγροτικών Δικτύων από 24 κράτη μέλη, εκπρόσωποι της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και στελέχη του Ευρωπαϊκού Δικτύου Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΔΑΑ).

Ο Υπουργός Τροφίμων, Δασών και Ανθοκομίας της Ιρλανδίας, κος Andrew Doyle, καλωσόρισε τους συμμετέχοντες και τόνισε τη σημασία της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΚΑΠ) για την αντιμετώπιση μιας από τις κύριες προκλήσεις της εποχής, αυτή της κλιματικής αλλαγής. Αναφέρθηκε επίσης στο έργο του Ιρλανδικού ΕΑΔ και στα οφέλη των δράσεων του για το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης. Το ΕΑΔ της Ιρλανδίας παρουσιάστηκε από τον [Seamus Boland](#), επικεφαλής της Κοινοπραξίας που έχει αναλάβει την υποστήριξη του ΕΑΔ. Τόνισε τη σημασία να διατηρηθεί ο καινοτόμος και επικεντρωμένος στην τοπική κοινότητα χαρακτήρας του ΠΑΑ της Ιρλανδίας, ώστε να συνεχιστεί η ανάπτυξη της υπαίθρου και της γεωργίας.

Η Συνάντηση διαρθρώθηκε σε 4 ενότητες: 1) Διατήρηση της αλυσίδας Δικτύωσης (Connecting the delivery chain) 2) Γενικά θέματα προς συζήτηση (Open Space) 3) Ενημέρωση σχετικά με τις δραστηριότητες του ENRD και 4) Εκδήλωση networX του ENRD.

1. Connecting the delivery chain

Σε αυτή την ενότητα αρχικά παρουσιάστηκε η κοινωνιολογική προσέγγιση για το νέο Δίκτυο ΚΑΠ μετά το 2020 από την [Δρ. Áine Macken-Walsh](#), από το TEAGASC. Ανέφερε ότι οι κοινωνικές αλληλεπιδράσεις είναι οι θεμελιώδεις δομές της δικτύωσης. **Τα δίκτυα δεν είναι στατικά, αλλά δυναμικά**, αλλάζουν διαρκώς και διαμορφώνονται τόσο από κάτω προς τα πάνω όσο και από πάνω προς τα κάτω. Τα δίκτυα που θα δημιουργηθούν στο μέλλον καλούνται να διευρύνουν τις δεσμεύσεις τους, εξασφαλίζοντας περαιτέρω διαφοροποίηση των μελών τους. Ωστόσο, η ευρύτερη συμμετοχή των ενδιαφερομένων μερών δεν είναι πάντα ισότιμη. Αυτό μπορεί να ενισχυθεί μέσω της δημιουργίας νέων δικτύων, της συνεργασίας μεταξύ τους, και της από κοινού δημιουργίας ενεργειών. Η χρήση «αντανακλαστικών» ερωτήσεων στη διαδικασία δημιουργίας δικτύων αυξάνει τη διαφάνεια και μειώνει τη μεροληψία. Η «αντανακλαστικότητα» (reflexivity) είναι μια κρίσιμη δεξιότητα και ορίστηκε ως ένας περιοδικός προβληματισμός για την αξιολόγηση των κινήτρων και των απόψεων ενός οργανισμού πίσω από τις ενέργειές του. **Τα δίκτυα, ως όργανα διακυβέρνησης είναι πιο σημαντικά από ποτέ, και αποτελούν κλειδί για την καθοδήγηση της πολιτικής για το μέλλον.**

Στη συνέχεια παρουσίασαν τις απόψεις τους εκπρόσωποι των Δικτύων από την Ουαλία του Ηνωμένου Βασιλείου, την Πορτογαλία και την Ιρλανδία. Ειδικότερα, το [Ουαλικό ΕΑΔ](#) δημιούργησε στο νέο ιστότοπο του πλατφόρμα για τις ΟΤΔ LEADER με διαδραστικό χάρτη που παρέχει στους χρήστες πληροφορίες για την κάθε ΟΤΔ και το τοπικό πρόγραμμά της

(<https://businesswales.gov.wales/walesruralnetwork/local-action-groups-and-projects>). Σκοπεύουν να επεκτείνουν το Δίκτυό τους εμπλέκοντας ενεργά και άλλα σχήματα Δικτύων. Το **Πορτογαλικό ΕΑΔ** αριθμεί 2600 μέλη. Διοργανώνει Εργαστήρια στην Περιφέρεια, επιδεικτικές επισκέψεις πεδίου (demonstrating visits) και εκδηλώσεις με στόχο την ανταλλαγή πρακτικών εμπειριών και γνώσεων, τη συνεργασία με τους σημερινούς εταίρους και τη σύνδεση με νέους εταίρους. Επόμενο βήμα τους είναι να επικοινωνήσουν τα αποτελέσματα των Επιχειρησιακών Ομάδων του Μέτρου 16 προκειμένου να γίνουν γνωστά στο ευρύτερο κοινό. Το **Ιρλανδικό ΕΑΔ** τον προηγούμενο χρόνο υλοποίησε 40 με 50 εκδηλώσεις. Εμπλέκει τα ενδιαφερόμενα μέρη μέσω της συμμετοχής τους σε εργαστήρια που συνδιοργανώνονται με άλλους φορείς. Με αυτό τον τρόπο έχουν κερδίσει σημαντική αναγνωρισιμότητα και έχουν εμβαθύνει περισσότερο σε θέματα δικτύωσης. Σε ερώτηση για το κατά πόσο πιστεύουν ότι το ENRD βοηθάει στην ενίσχυση της αλυσίδας δικτύωσης, απαντήθηκε ότι ο σύνδεσμος μεταξύ ευρωπαϊκού και εθνικού επιπέδου είναι απαραίτητος.

Επίσης, τέθηκε το ζήτημα της αλλαγής του ονόματος των Εθνικών Αγροτικών Δικτύων σε Δίκτυα ΚΑΠ για την επόμενη προγραμματική περίοδο, που προβλέπεται στους Κανονισμούς. Ορισμένοι εκπρόσωποι των ΕΑΔ δεν συμφωνούν με την αλλαγή του ονόματος, δεδομένου ότι σε πολλά κράτη μέλη το ΕΑΔ αποτελεί πλέον έναν αναγνωρίσιμο φορέα για τις δράσεις τους και αφετέρου ήδη στα υφιστάμενα μέλη των ΕΑΔ συμμετέχουν αγροτικοί φορείς του Πυλώνα Ι.

Ως προς το μελλοντικό Δίκτυο ΚΑΠ, τέθηκαν ερωτήματα όπως: i) με ποιον τρόπο, θα διευρυνθεί και θα διαφοροποιηθεί το νέο Δίκτυο και πώς θα προσδιοριστούν οι ανάγκες των μελών τους, ii) ποιες είναι οι προκλήσεις της νέας ΚΑΠ, iii) πώς μπορούν να προετοιμαστούν τα Κράτη μέλη για τη μεταβατική περίοδο, iv) πώς το ΕΑΔ μπορεί να αξιοποιηθεί προκειμένου να προωθηθεί η πολιτική για την αγροτική ανάπτυξη.

2. Open space θέματα

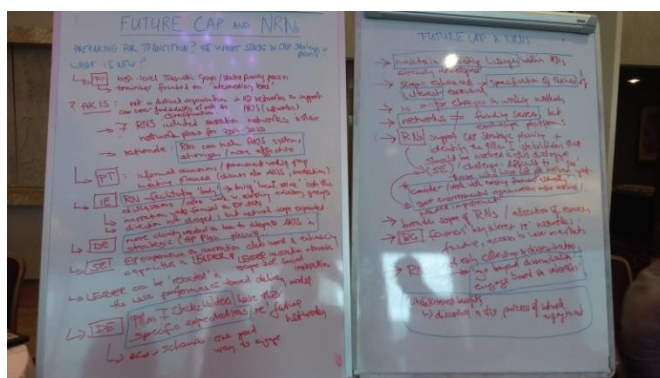
Σε αυτή την ενότητα προτάθηκαν από τα ΕΑΔ πέντε θέματα προς συζήτηση:

A. ΚΑΠ μετά το 2020 και ΕΑΔ

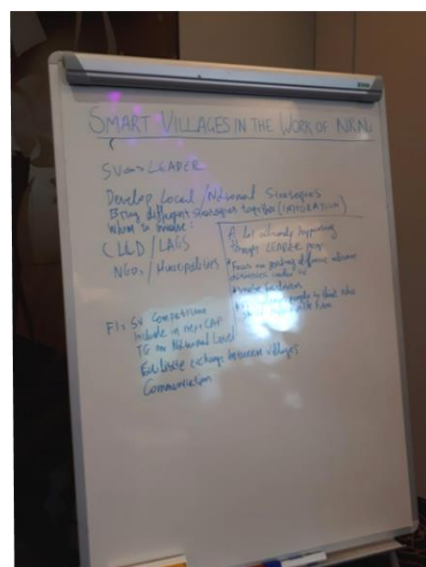
Οι συμμετέχοντες στη συζήτηση αυτή υπογράμμισαν δύο νέα βασικά στοιχεία που πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά το σχεδιασμό των Αγροτικών Δικτύων μετά το 2020, **την ενσωμάτωση των φορέων που εμπλέκονται με τα Συστήματα Γνώσης και Καινοτομίας της Γεωργίας (Agricultural Knowledge Innovation Systems – AKIS) και του Πυλώνα Ι. Τα Αγροτικά Δίκτυα είναι «φορείς διευκόλυνσης» που μπορούν να συμβάλουν στη ροή γνώσεων και τη δικτύωση των φορέων που συμμετέχουν στα συστήματα AKIS.** Εξετάζοντας τους νέους ενδιαφερόμενους και τις ανάγκες τους,

είναι σημαντικό να διατηρηθούν οι υφιστάμενοι δεσμοί με τους φορείς της υπαίθρου, να εφαρμοστούν οι υπάρχουσες μέθοδοι εργασίας σε νέους ενδιαφερόμενους (ιδίως αγρότες) και σε νέα περιβάλλοντα και να επιλεγούν θέματα που τους ενδιαφέρουν. Η εμπλοκή των ενδιαφερομένων μερών βασίζεται σε κοινά συμφέροντα και πρέπει να ξεπεράσει την απλή διάδοση πληροφοριών. Τα Αγροτικά Δίκτυα πρέπει να διαδώσουν στους νέους ενδιαφερόμενους ότι αποτελούν πλατφόρμες ανταλλαγής και δικτύωσης και όχι πηγή χρηματοδότησης.

B. Smart Villages στο έργο των ΕΑΔ

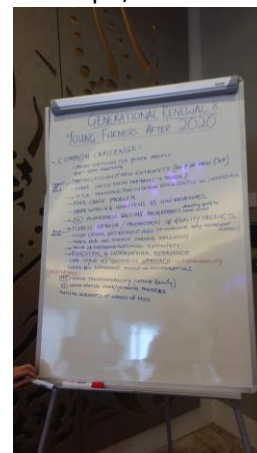
Οι περισσότεροι από τους συμμετέχοντες σε αυτή την ομάδα συμμετείχαν προκειμένου να αποκτήσουν πληροφορίες και να καταλάβουν τι χρειάζεται για την ανάπτυξη στρατηγικών έξυπνων χωριών. Τονίστηκε ο ρόλος που διαδραματίζει το **LEADER στην ανάπτυξη δραστηριοτήτων σε τοπικό επίπεδο**. Στη Φινλανδία το ΕΑΔ έχει συστήσει Θεματική Ομάδα Εργασίας για τα Έξυπνα Χωριά και επιπλέον έχουν ανοιχτό διαγωνισμό για την ανάδειξη του «Έξυπνου Χωριού». Προς το παρόν έχουν χωρίσει τη Φινλανδία σε περιοχές και διοργανώνουν ανά περιοχή κάποιες εκδηλώσεις με στόχο να γίνουν συζητήσεις και να έρθουν σε επαφή οι εμπλεκόμενοι. Το ΕΑΔ της Εσθονίας προς το παρόν μεταφράζουν όλη την πληροφόρηση που παρέχεται στο portal του ENRD το https://enrd.ec.europa.eu/smart-and-competitive-rural-areas/smart-villages/smart-villages-portal_en. Σκοπεύουν επίσης να διοργανώσουν επίσκεψη πεδίου στη Φινλανδία για να γνωρίσουν από κοντά τα «Έξυπνα Χωριά». Επιπλέον, η ομάδα συζήτησε τη σημασία της ευαισθητοποίησης του κοινού για τα έξυπνα χωριά, τα οφέλη της επικοινωνίας και τον πολύ σημαντικό ρόλο των τοπικών διευκολυντών.

Γ. Ηλικιακή ανανέωση και νέοι αγρότες μετά το 2020

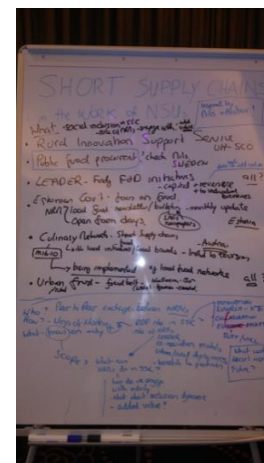
Οι προκλήσεις στο θέμα της ηλικιακής ανανέωσης στην υπαίθρο περιλαμβάνουν τα διάφορα εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι νέοι αγρότες και οι νεοεισερχόμενοι χωρίς αγροτικό υπόβαθρο, τα διάφορα ανεπίσημα μοντέλα κληρονομιάς που εμποδίζουν τους νέους αγρότες να αποκτήσουν πραγματική αναγνώριση ως εταίροι στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις και σύγκρουση μεταξύ δύσκολων

εργασιακών συνθηκών και χαμηλών εσόδων ή και αναγνώριση. Οι πιθανές πρωτοβουλίες (που έχουν ήδη υιοθετηθεί από ορισμένα κράτη μέλη αλλά έχουν διαφορετικά αποτελέσματα) περιλαμβάνουν α) την ευαισθητοποίηση για τη διατήρηση των νέων στην ύπαιθρο, β) την προώθηση προϊόντων ποιότητας για να δοθεί αξία στην εργασία των γεωργών, γ) τα προγράμματα πρόωρης συνταξιοδότησης για όσους μεταφέρουν την εκμετάλλευσή τους καθώς και δ) άλλες μορφές υποστήριξης για τη μεταβίβαση αγροκτημάτων από παλαιότερους σε νεότερους αγρότες. Στο μέλλον θα αναγνωριστεί η αύξηση της σπουδαιότητας της εκπαίδευσης και της διεθνούς εμπειρίας για τους νέους που ενδιαφέρονται να αναλάβουν δράση στη γεωργία (με ή χωρίς αγροτικό υπόβαθρο), να εισάγουν μια ισχυρότερη επιχειρησιακή προσέγγιση που μπορεί να αυξήσει την αειφορία των γεωργικών εκμεταλλεύσεων.

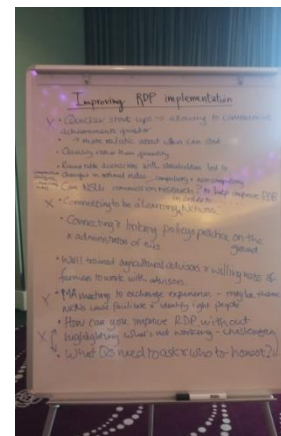
Δ. Βραχείες αλυσίδες ανεφοδιασμού

Σε αυτήν την ομάδα παρουσιάστηκε μια προσέγγιση που υποβλήθηκε από τη Σουηδία και τη Σκωτία. Αυτή η προσέγγιση έχει να κάνει με το πώς τα ΕΑΔ αναπτύσσουν τις δραστηριότητές τους τώρα και στο μέλλον, σε σχέση με τα δίκτυα γαστρονομίας και τη προμήθεια τροφίμων και ποτών. Προτάθηκε να προχωρήσει περαιτέρω αυτή η δραστηριότητα ως Εργαστήριο με επικεφαλής τα ενδιαφερόμενα ΕΑΔ, και να εξεταστεί ο τρόπος με τον οποίο τα ΕΑΔ συνεργάζονται με τους παραγωγούς, ενθαρρύνοντας την ένταξή τους και όπου μπορούν να συμβάλλουν στην προστιθέμενη αξία των δραστηριοτήτων τους.

Ε. Βελτίωση της εφαρμογής του ΠΑΑ

Οι προτάσεις των συμμετεχόντων για τη βελτίωση της εφαρμογής του ΠΑΑ περιλάμβαναν την ενθάρρυνση της ταχύτερης εκκίνησης των ΠΑΑ και την ταχύτερη διάδοση των επιτευγμάτων, με έμφαση στην ποιότητα και όχι στην ποσότητα των στοιχείων που επικοινωνούνται. Το ΕΑΔ στη Λιθουανία διευκόλυνε συζητήσεις στρογγυλής τραπέζης με τους ενδιαφερόμενους φορείς, οι οποίες οδήγησαν σε τροποποιήσεις του εθνικού τους θεσμικού πλαισίου. Μια άλλη προσέγγιση που συζητήθηκε ήταν η δέσμευση το ΕΑΔ να αποτελεί ένα «δίκτυο μάθησης», το οποίο θα συνδέει την πολιτική με την πρακτική στην πράξη.

3. Ενημέρωση σχετικά με τις δραστηριότητες του ENRD

Εκπρόσωπος του Σημείου Επαφής του ENRD παρουσίασε τις [δραστηριότητες του ENRD](#), ενθαρρύνοντας την ενεργό συμμετοχή των ΕΑΔ στη συλλογή δεδομένων και εκδηλώσεων. Υπενθύμισε επίσης στους συμμετέχοντες ότι τα αποτελέσματα του εργαστηρίου σχετικά με τη συλλογή και τη διάδοση των παραδειγμάτων έργων και των ορθών πρακτικών (Νοέμβριος 2018) είναι διαθέσιμα στο διαδίκτυο. Αναφέρθηκαν επίσης στην προετοιμασία της εκδήλωσης που αφορά στη βράβευση έργων των ΠΑΑ – Rural Inspiration Awards. **Υποβλήθηκαν 176 έργα για 5 κατηγορίες και έχουν καταλήξει σε 25 φιναλίστ (5 ανά κατηγορία). Οι νικητές θα ανακοινωθούν στο πλαίσιο της εκδήλωσης «networX» τον Απρίλιο του 2019.**

Το [Evaluation Helpdesk](#) παρουσίασε τις δραστηριότητές του από το 2018 και μετά. Οι εκδηλώσεις EvaluationWorks! συγκέντρωσαν περισσότερους από 450 συμμετέχοντες σε διάφορα κράτη μέλη. Οι νέες εκδόσεις που δημοσιεύθηκαν περιλαμβάνουν έξι κατευθυντήριες γραμμές για την αξιολόγηση που αναπτύχθηκαν σε συνεργασία με τα κράτη μέλη και 11 τεύχη του Rural Evaluation News. **Ζητήθηκε περισσότερη συμμετοχή από τις Μονάδες Υποστήριξης των Δικτύων στις συναντήσεις του Evaluation Helpdesk** (αναφέρθηκε το παράδειγμα της συνάντησης στη Μπρατισλάβα στην οποία το ποσοστό συμμετοχής από Εθνικά Αγροτικά Δίκτυα ήταν μόνο 4%).

Το [EIP-AGRI](#) παρουσίασε τις δραστηριότητές του για τη δικτύωση για το 2019. Αυτές είναι δομημένες γύρω από τις ακόλουθες βασικές προτεραιότητες: την ανθεκτικότητα των γεωργικών εκμεταλλεύσεων (διαχείριση και διαφοροποίηση των πόρων), τον ψηφιακό μετασχηματισμό της γεωργίας και της δασοκομίας, τη θεματική δικτύωση, τη συνεργασία με αγροτικά δίκτυα και την επέκταση και εδραίωση του Δικτύου EIP-AGRI.

4. Εκδήλωση networX

Το ENRD CP παρείχε στα Δίκτυα πληροφορίες σχετικά με το [«networX»](#), τη μεγάλη εκδήλωση για τον εορτασμό των 10 ετών αγροτικής δικτύωσης που ήταν προγραμματισμένη για τις 11 και 12 Απριλίου στις Βρυξέλλες. Οι συμμετέχοντες συζήτησαν με τους συναδέλφους τους τη συμμετοχή τους στο Marketplace καθώς και τον τρόπο με τον οποίο μπορούν να συμβάλουν στις διάφορες συνεδρίες της εκδήλωσης.

Οι συζητήσεις για το Marketplace οργανώθηκαν με βάση τη συμμετοχή των ΕΑΔ στις Ζώνες όπως έχουν ήδη διαμορφωθεί από τους διοργανωτές. Οι συμμετέχουσες συζήτησαν με τους συναδέλφους από τις άλλες χώρες (Πορτογαλία, Ισπανία, Ιταλία, Κροατία) που θα συμμετέχουν στην ίδια Ζώνη τη Μεσογειακή ώστε να αναπτυχθούν κάποιες ιδέες και να λυθούν πρακτικά θέματα.

Συμπεράσματα – Κύρια μηνύματα της συνάντησης

Ένα σημαντικό μήνυμα που προέκυψε από τη συνάντηση ήταν η συνεχώς αυξανόμενη σημασία της ανταλλαγής απόψεων και γνώσεων μεταξύ ομότιμων ως προς το μελλοντικό πλαίσιο της ΚΑΠ, καθώς η ευθύνη των κρατών μελών αυξάνεται και έτσι οι ανταλλαγές με άλλες χώρες θα έχει προστιθέμενη αξία. Διαπιστώθηκε ότι η επερχόμενη εκδήλωση «networX» θα αποτελέσει ανεκτίμητη ευκαιρία για να συζητηθεί και καλλιεργηθεί ένας καλύτερος τρόπος εργασίας και δικτύωσης από το 2021 και μετά.

Επίσης διαπιστώθηκε ότι οι συναντήσεις αυτού του είδους παρέχουν μια μοναδική ευκαιρία για τους συμμετέχοντες να απομακρυνθούν από την καθημερινότητα της εργασίας τους και να προσεγγίσουν τα θέματα από μια άλλη οπτική γωνία, κερδίζοντας έμπνευση και ενέργεια προκειμένου να συνεχίσουν το έργο τους με ενθουσιασμό και δέσμευση. Η δικτύωση είναι πρώτα απ' όλα για τους ανθρώπους. Η αξία που προσθέτει το ENRD σε αυτό που γίνεται σε εθνικό επίπεδο έγκειται στο να προσφέρει χώρο για ζωντανή αλληλεπίδραση μεταξύ ατόμων που εργάζονται σε διαφορετικά πλαίσια για τους ίδιους στόχους.

Εργαστήριο για την Ηλικιακή Ανανέωση και την προσέλκυση νέων αγροτών και επιχειρηματιών σε αγροτικές περιοχές – 22 Φεβρουαρίου 2019

Στο Εργαστήριο του Ευρωπαϊκού Αγροτικού Δικτύου με θέμα την **ηλικιακή ανανέωση και την προσέλκυση νέων αγροτών και επιχειρηματιών σε αγροτικές περιοχές** συμμετείχαν 81 συμμετέχοντες από 25 κράτη μέλη καθώς και μέλη του Ευρωπαϊκού Αγροτικού Δικτύου (Ε.Ε.).

Τα βασικά θέματα της συνάντησης ήταν τα παρακάτω:

1. Η παρουσίαση των πρώτων αποτελεσμάτων της εργασίας του ENRD που αφορά στη χαρτογράφηση των συστημάτων και των πρακτικών, συμπεριλαμβανομένων και χρηματοδοτικών εργαλείων, που ενισχύουν τους νέους αγρότες και τους νέους επιχειρηματίες στις αγροτικές περιοχές στη **Γαλλία, την Ιρλανδία, την Ιταλία και τη Λιθουανία**.
2. Η παρουσίαση παραδειγμάτων **κινητικότητας γης και πρόσβασης σε γη σε όλη την ΕΕ** (Lan Mobility) που συγχρηματοδοτούνται από Προγράμματα Αγροτικής Ανάπτυξης ή/και από άλλες πηγές χρηματοδότησης για νέους γεωργούς και νέους επιχειρηματίες στις αγροτικές περιοχές.
3. Η παρουσίαση των βασικών στοιχείων των νομοθετικών προτάσεων σχετικά με τη νέα ΚΑΠ όσον αφορά στην ηλικιακή ανανέωση στις αγροτικές περιοχές και τις δυνατότητες που δίνονται στα Κράτη-Μέλη να αναπτύξουν τις σχετικές παρεμβάσεις.
4. Η παρουσίαση επιτυχημένων παραδειγμάτων νέων γεωργών και επιχειρηματικότητας στον αγροτικό τομέα.
5. Η προώθηση της ανταλλαγής ιδεών και η συλλογή ιδεών.

Το Εργαστήριο αυτό του ENRD αποτελεί μέρος των [εργασιών](#) που έχει ξεκινήσει το ENRD για την [Ηλικιακή Ανανέωση](#) και την [Κοινωνική Ένταξη](#).

Τα κυριότερα εμπόδια στην ανανέωση των γενεών στις ευρωπαϊκές αγροτικές περιοχές είναι η **αύξηση της συγκέντρωσης των γαιών** (η μείωση του αριθμού των γεωργικών εκμεταλλεύσεων σε συνδυασμό με την αύξηση του μέσου μεγέθους τους), η **γήρανση του αγροτικού πληθυσμού** και τα **εμπόδια πρόσβασης σε αγροτική γη**. Οι νέοι αγρότες μπορούν να επωφεληθούν από μια σειρά

μέτρων του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης της χώρας τους, ενώ ορισμένα κράτη μέλη προσπαθούν να υποστηρίξουν την ηλικιακή ανανέωση μέσω ειδικών μέτρων που έχουν αναλάβει ανεξαρτήτως της ευρωπαϊκής συγχρηματοδότησης. [Το ENRD ανέλυσε παραδείγματα από τη Γαλλία, την Ιταλία, τη Λιθουανία και την Ιρλανδία.](#)

Το **Αγροτικό Δίκτυο της Ιρλανδίας** [παρουσίασε πρωτοβουλίες της Ιρλανδίας](#) και εργαλεία πολιτικής με στόχο την προσέλκυση νέων αγροτών στη γεωργία. Σε αυτά περιλαμβάνονται προγράμματα πρόωρης συνταξιοδότησης, επενδυτικά προγράμματα και συνεργασίες μεταξύ των γενεών. Το συμπέρασμα ήταν ότι για να παραμείνει καινοτόμος και δυναμικός ο αγροτικός τομέας της Ιρλανδίας, πρέπει οι νέοι γεωργοί και τα προγράμματα νέων γεωργών να συνεχίσουν να υποστηρίζονται και στη νέα ΚΑΠ. Επιπλέον, **η κινητικότητα της γης χαρακτηρίστηκε ως το μεγαλύτερο εμπόδιο που αντιμετωπίζουν οι νέοι που προσπαθούν να ασχοληθούν στον αγροτικό τομέα στην Ευρώπη.** Παρουσιάστηκε η Ιρλανδική Υπηρεσία Κινητικότητας Γης, μια πρωτοβουλία που συνδέει επιτυχώς τις συνεργασίες και τις εταιρικές σχέσεις μεταξύ γαιοκτημόνων και αγροτών, νέων και ηλικιωμένων, που ενδιαφέρονται να συνεργαστούν και να αναπτύξουν βιώσιμες αγροτικές επιχειρήσεις. Το [Ευρωπαϊκό Δίκτυο Πρόσβασης σε Γη](#) (<https://www.accesstoland.eu/>) προσφέρει έναν ολοκληρωμένο χάρτη παρόμοιων προγραμμάτων διασύνδεσης ιδιοκτητών και αγροτών, νέων και ηλικιωμένων κ.ο.κ. σε άλλα κράτη μέλη. Κοινός στόχος είναι η **διαφοροποίηση της ηλικιακής διάρθρωσης του τομέα**, αναγνωρίζοντας παράλληλα τη στενή σχέση και σύνδεση που έχουν οι μεγαλύτεροι σε ηλικία γεωργοί με τη γη που καλλιεργούν και τη δυσκολία μεταβίβασής τους στους νεώτερους, καθώς και την ανθρώπινη πλευρά που αυτό συνεπάγεται.

Στη συνέχεια έγιναν παρουσιάσεις επιτυχημένων πρωτοβουλιών από επιχειρηματίες νέους αγρότες από την Ιταλία, τη Γαλλία, τη Γερμανία και την Ιρλανδία.

Ο Thomas Gibert (Γαλλία) είναι ένας από τους ιδρυτές του συλλογικού κτήματος [La Tournerie](#). 11 νέοι αγρότες συμμετέχουν σε ένα συλλογικό σχήμα βιολογικής καλλιέργειας μικρής κλίμακας, δημιουργώντας ισχυρούς κοινωνικούς δεσμούς με την κοινότητα, εισάγοντας ένα μοντέλο εναλλαγής των ρόλων ως προς τις εργασίες που απαιτούνται, επιτρέποντας στα μέλη τους να έχουν ελεύθερο χρόνο τα Σαββατοκύριακα.

Η Camilla Bizzarri (Ιταλία) παρουσίασε το [Agricolus](#), ένα λογισμικό που αναπτύχθηκε για την υποστήριξη της γεωργίας ακριβείας. Μέσω εικόνων που παράγονται από drones ή δορυφόρους, γεω-εντοπισμό και μαθηματικά μοντέλα, το Agricolus παρέχει στους αγρότες επικαιροποιημένους και ακριβείς χάρτες των αγροτεμαχίων τους, συμπληρώνοντας τη σύγχρονη τεχνολογία με την παραδοσιακή γνώση. Η εταιρεία προσφέρει δωρεάν συνδρομές και λογισμικό ενώ παρέχει και δωρεάν εκπαίδευση στους αγρότες.

Ο Jonathan O'Meara (Ιρλανδία) είναι ο ιδρυτής της [Mid Ireland Adventure](#), μιας τουριστικής επιχείρησης που βρίσκεται στη Κεντρική Ιρλανδία. Το έργο του, το οποίο αρχικά υποστηρίχθηκε μέσω του LEADER, οδήγησε σε μια ευρύτερη αναζωογόνηση της περιοχής με θετικές συνέπειες στην τοπική οικονομία.

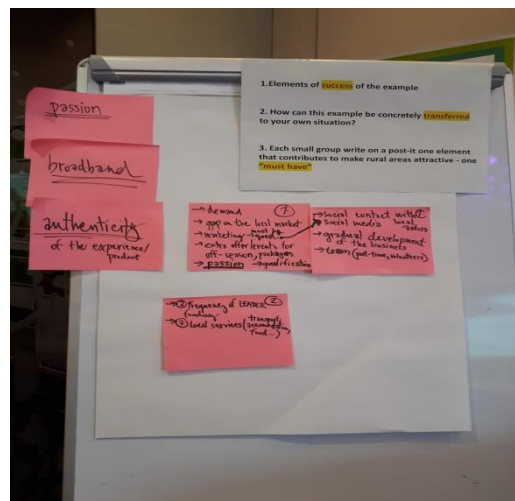
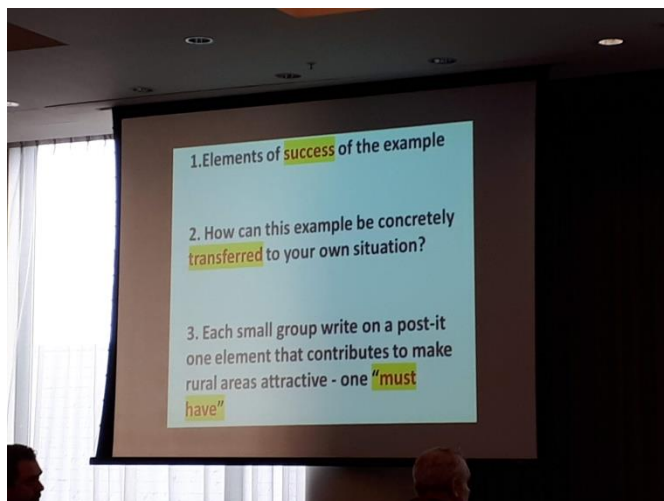

Ο Giorgio Arbato (Ιταλία) είναι 18χρονος φοιτητής στο Ινστιτούτο [Agrario Ciuffelli στο Todi](#) το οποίο δίνει τη δυνατότητα στους φοιτητές να απασχοληθούν σε πραγματικές συνθήκες εργασίας. Μέσω αυτού του προγράμματος, ο Giorgio συνεργάστηκε με μια εταιρεία παραγωγής καλλυντικών που χρησιμοποιεί βιολογικά γεωργικά προϊόντα, κερδίζοντας σημαντική εμπειρία.

Ο [Amadé 'Mogli' Billesberger \(Γερμανία\)](#) είναι ένας νέος αγρότης που αποφάσισε να αναδιαρθρώσει και να αναλάβει την οικογενειακή γεωργική εκμετάλλευση. Ο Mogli είναι υποστηρικτής του κινήματος Slow Food και προμηθεύει άμεσα τοπικά καταστήματα, αρτοποιεία και εστιατόρια που είναι πρόθυμα να πληρώσουν μια καλύτερη τιμή για τοπικά καλλιεργημένα βιολογικά λαχανικά και σπόρους.

Τα παραδείγματα των νέων επιχειρηματιών στον αγροτικό τομέα αναλύθηκαν περαιτέρω σε μικρές ομάδες με στόχο να απαντηθούν τρία βασικά ερωτήματα: α) Στοιχεία επιτυχίας του κάθε παραδείγματος, β) με ποιους συγκεκριμένους τρόπους μπορεί να μεταφερθεί το παράδειγμα σε άλλες καταστάσεις, γ) στοιχεία που μπορούν να συνεισφέρουν στην ελκυστικότητα των αγροτικών περιοχών.

Σε αυτές τις συζητήσεις τονίστηκαν ορισμένα βασικά στοιχεία που καθιστούν τις αγροτικές περιοχές πιο ελκυστικές για τους νέους:

- η ποιότητα ζωής, συμπεριλαμβανομένων των δεσμών με την κοινότητα και της δυνατότητας να έχουν ελεύθερο χρόνο εκτός γεωργικής εκμετάλλευσης (π.χ. La Tournerie)
- ο ρόλος της τεχνολογίας στην υποστήριξη της μεταφοράς γνώσεων μεταξύ γενεών (π.χ. Agriculus)
- η αυθεντικότητα της παρεχόμενης εμπειρίας (π.χ. Mid Midlands Adventures)
- η σημασία της σύνδεσης της αγροτικής εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας (π.χ. έργο Green Jobs)
- ο ρόλος των τοπικών προϊόντων ως μέρος της ελκυστικότητας μιας περιοχής (π.χ. εμπειρία του Mogli).

Η κα Kristine Bori, εκπρόσωπος της DG AGRI της [Ευρωπαϊκής Επιτροπής παρουσίασε](#) τα μέσα με τα οποία η τρέχουσα ΚΑΠ, Πυλώνες I και II στηρίζει παρεμβάσεις ηλικιακής ανανέωσης, τόσο στη γεωργία όσο και στην ανάπτυξη της γενικότερης επιχειρηματικής δραστηριότητας στις αγροτικές περιοχές.

Παράλληλα αναφέρθηκε στην **αξιολόγηση** που έχει αναθέσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προκειμένου να εκτιμηθεί ο βαθμός αποτελεσματικότητας, η συνοχή, η συνάφεια και η προστιθέμενη αξία των Κανονισμών της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής (ΚΓΠ) (π.χ. ο Κανονισμός για την αγροτική ανάπτυξη, ο Κανονισμός για τις άμεσες ενισχύσεις, ο οριζόντιος κανονισμός, ο Κανονισμός για την οργάνωση των αγορών) που εστιάζουν στην ανανέωση των γενεών, την τοπική ανάπτυξη και την ποιότητα της απασχόλησης στις αγροτικές περιοχές.

Επίσης, ανέδειξε τις εργασίες που εκπονούνται στο πλαίσιο του έργου «**New Entrant netWork: Business models for Innovation, entrepreneurship and resilience in European agriculture**» που **συγχρηματοδοτείται από το Πρόγραμμα HORIZON 2020**. Το δίκτυο NEWBIE θα διευκολύνει την ανάπτυξη και τη διάδοση νέων επιχειρηματικών μοντέλων, συμπεριλαμβανομένων μοντέλων νεοεισερχόμενων στη γεωργία των νέων μοντέλων εισόδου, και διαδοχής των γεωργικών εκμεταλλεύσεων.

Στη συνέχεια, η κα Chiara Dellapasqua, εκπρόσωπος της DG AGRI παρουσίασε την υφιστάμενη κατάσταση σε ευρωπαϊκό επίπεδο, τα βασικά στοιχεία της [πρότασης για τη νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική](#) όσον αφορά στην ηλικιακή ανανέωση, οποία αποτελεί μία από τις εννέα προτεραιότητες της Πολιτικής, καθώς και διάφορες μορφές παρεμβάσεων που θα μπορούσαν τα κράτη μέλη να υιοθετήσουν σε εθνικό επίπεδο, ανάλογα με τις 5 κατηγορίες αναγκών που έχουν διαπιστωθεί μέχρι σήμερα (απόκτηση γης, χρηματοδότηση, στήριξη του εισοδήματος, πρόσβαση στη γνώση, τις συμβουλές και την καινοτομία, διαχείριση κινδύνων), όπως συνεργασίες μεταξύ διαφορετικών γενεών γεωργών, υπηρεσίες διαδοχής, απόκτησης γης, συνεισφορά του LEADER, χρηματοδοτικά εργαλεία, εργαλεία διαχείρισης κινδύνου, το ERASMUS+ για την προώθηση της διακρατικής κινητικότητας των νέων γεωργών με στόχο την ανταλλαγή εμπειριών

Αθήνα, 27 Μαΐου 2019
Οι συμμετέχουσες

Μαρία-Χριστίνα Μακρανδρέου

Γαβριέλα Μιχαήλ

Κλεοπάτρα Πανοπούλου